

dela po društvi, bo moral dati društvenim odborom na razpolago ta gospodarski svet. Skrbimo vsi, da bo učiteljstvo tekom enega leta stvarno in moralno pripravljeno, da pooblasti svoje delegate na prihodnji naši pokrajinski skupščini za glasovanje o obveznosti članstva pri naši gospodarski organizaciji. Naloga gospodarskega sveta bo, da se učiteljstvo pravočasno informira o potrebnih višini enotnega deleža in o številu mesečnih obrokov, v katerih naj se ta delež izplača.

Stojimo na stališču, da naj propaganda prepiča članstvo predvsem s stvarnimi argumenti o potrebi te akcije, da pa ne gre zanemarjati npravnih momentov, ki pridejo v poštev.

Volitve delegatov za prihodnjo pokrajinsko skupščino se morajo izvesti na podlagi pritrditve ali odklonitve obveznosti pri gospodarski organizaciji, disciplina v tem vprašanju pa se bo določila na podlagi izgovorane večine.

Ker se zavedamo velike važnosti tega vprašanja za vso našo bodočnost, nas pri tem ne more ovirati malodušje in kverulantstvo posameznikov, ampak hočemo korakati proti svojemu cilju neovirani, pa če bi tudi bili primorani pustiti za seboj vse

one, ki ne dobe v sebi dovolj moralnih sil, da bi sledili našemu koraku proti solncu.

Nismo se borili desetletja za dvig šole in svojega stanu, da bi ne vedeli in krvavo občutili na svoji koži, da ni idejne in vzgojne svobode brez gospodarske svobode. In ker to vemo, bomo smatrali vsakogar, ki neče prispevati k naši gospodarski osamosvojitvi, kot škodljivca narodne prosvete in izdajico svojega stanu.

Slovenija utiraj nova pota.

V tem momentu so uprte oči tudi velike večine naših tovarišev širom države na slovensko učiteljstvo. Naša pozicija v celokupni organizaciji, naš kulturni pomen za vse učiteljstvo države ter naša dolgoletna praksa v organizatoričnem delu nam nalagajo dolžnost, da stopamo v prvih vrstah v borbi za osamosvojitve celega jugoslovenskega učiteljstva. Izkažimo se vrednim te častne naloge, ki nam je dana po položaju in zgodovini. Z železno voljo hočemo izvesti svoj kulturni in gospodarski program in pokazati pot do uspeha vsem svojim tovarišem v državi. Postoteri naj naše sile zavest, da z osamosvojitvijo stanu razrežemo svoje, do sedaj vklejane moči v priloge demokracije ljudske izobrazbe in dviga lastnih moralnih sil.

Naš tisk.

(Poročal na VII. pokrajinski skupščini pov. UJU — Ljubljana dne 6. VII. 1927 v Kranju tov. Josip Ribičič.)

V tisku se zrcali moč in moralna vrednost tistega, kateremu služi. Naznotraj je tisk sila, ki preperečuje razcepljenje moči in jih druži v eno samo harmonično enoto, navzven pa je bojno kopje in ščit obenem. Vsak tisk je del splošne javnosti. Po tisku spozna javnost notranjo vrednost in ustroj izdajatelja. Tisk je občutljiva prizma, ki dobremu opazovalcu kaže najpomembnejšo nianso ustroja. Zaradi tega ni nevažno, ampak je neobhodno potrebno, da se s tiskom temeljito in trajno peča najvišji forum organizacije. Vprašanje urednikove osebe in osebnosti je važno, a ne najvažnejše, najvažnejše so direktive, ki jih urednik prejme in po katerih se mora ravnati. Urednik je izvršilni organ smeri, sprejetih na glavnih skupščinah in pride njegova zamenjava šele takrat v poštev, če njegova osebnost ne nudi dovolj garancij.

V tem oziru smo bili doslej vse prepovršni. Del našega tiska, na katerem smo imeli vsi največji interes in katerega smo sami izdajali, je stal sakrosanktno ob strani naših izvajanj z devizo: »noli me tangere«. Posledice te naše indiferentnosti ali recimo: pretirane obzirnosti so se kazale v tisku samem, ki je lahko hodil poljubno pot, in pa v tem, da n'so celo nekateri naši agilni člani videli tesne spojitosti med stanovskim in kulturnim delom organizacije. Ta naša premajhna briga ni najmanj pripomogla do zahtev po kulturni opredelitvi organiziranih članov, kar je absurdno! Naš tisk je bogat in pester; v njem se ne izraža le naše strokovno razredno gibanje, ampak tudi naše kulturno delo. Temeljiti in stvarni pogovor ter natančna določitev smeri našega tiska bi morala biti skoroda glavna točka na vzporedu vsakoletne skupščine.

Ne da bi se spuščal v podrobno kritiko dosedanjih napak v našem tisku, pridem k posameznim delom, skušajoč jim določiti delokrog in smernice za bodočnost.

Stanovsko-politični tisk.

»Učiteljski Tovariš« je glavno zrcalo našega organizacijskega dela za utrjevanje stanovske zavesti in za dviganje moralnega nivoja našega stanu. Za hlastno iskanje potov, ki vodijo do realizacije novih smeri, sprejetih z deklaracijo, za kompromisna popuščanja v načelnih vprašanjih, bi ne smelo biti prostora v njem. Skozi vsak njegov stavek bi se morala viti srebrena in jasna nit našega hotenja in našega cilja. Vsak njegov uvodnik mora biti verna slika situacije, tako da bi vsak član iz njega črpal nov impulz za bodoče delo. Inicijativno in gradivo za te članke dajaj tajnik poverjeništa, ki mu mora biti vse gibanje v organizaciji do potankosti znano; urednikova skrb pa bodi, da se napišejo. Treba bi bilo dati uredniku sredstva na razpolago, da si take vrste člankov eventualno naroči. Tu bi ne smeli skopariti, tu bi morali prenehati s zastojkarstvom in s podcenjevanjem duhovnega dela. Na uvodno mesto spadajo tudi primerni članki važnih zgodovinsko nacionalnih dni. Vidov dan nam n. pr. prelepo kaže kako dovede kremenova volja do moči in moč do zmage.

Ekskluzivna in separatistična naziranja bi ne smela stati v listu na takorekoč oficijelnem delu, ampak pod rubriko »Svobodna beseda«, ali »Svobodna tribuna«. Morajo pa biti pisana tako, da ne vsiljujejo svojega naziranja vsem, ter tako, da ne kompromitirajo splošni intelektualni nivo s svojim duhovnim uboštvo. Tudi svoboda imej svoje meje. — Pač pa moramo v kulturnih vprašanjih tolerirati vsak »pro« in »contra«. Isto vzgojno nalogo kot uvodniki vsaj vrše tudi novice iz stanovskega pokreta naših tovarišev v inozemstvu in stanovskega pokreta drugih narodov. Poročila društvenih zborovanj naj vsebujejo samo kar je originalnega in kar vse zanima. Osebnostne kadilnice bi se morale odpraviti. Sklepi društev ne spadajo v list, ampak na centralo, ki jih ali sprejme in nato obelodani, ali pa jih predloži delegaciji, da o njih sklepa. List bodi zrcalo našega skupnega dela.

Vabila naj se tiskajo sumarično. Dnevni red je nepotreben, ker ga itak prejme vsak član od društvenega tajnika. Kjer to ni upeljano, naj se upelje.

Nekrologi so artistična zadeva in naj bodo pisani tudi artistično.

Isto velja za književna poročila, ki spadajo v list pravzaprav le kot kronistično naznanilo, kajti objavljen je hvalisanj, ki so danes pridejana skoroda vsaki novi knjigi, posebno manjvredni, objava takih reklam namesto književnih ocen, nas premnogokrat blamira pred kompetentno javnostjo, ki po njih sodi našo literarno izobrazbo in naš literarni okus. Res je, to delajo vsi dnevniki, a ti bi ne smeli biti naš vzor. Obširnejša književna poročila naj izidejo le o delih, ki nas posebno živo zadenejo in ki zahtevajo nujno konstatcijo ali takojšen odgovor. Ostalo spada v »Popotnika«, »Tovariš« bodi tedaj urejevan tako, da se bo iz njega razbralo v glavnem vse gibanje strokovne organizacije. Vse to delo pa seveda ne moremo naprtiti eni sami osebi — uredniku. Urednik nam bodi le porok, da se list urejuje po navodilih sprejetih na skupščinah. Njegova skrb in njegova pravica bodi, da si preskrbi njemu odgovorne urednike za posamezne rubrike.

Pedagoško-znanstveni tisk.

Kakor bodi »Tovariš« zrcalo našega notranjega organizacijskega dela, tako bodi »Popotnik« dokument učiteljevega kulturnega udejstvovanja in opora pri šolskem delu. Tedaj: napol glasilo našega kulturnega dela (sem spada tudi organizacija samoizobraževalne akcije), napol pa znanstven — ali manj znanstven kot praktičen. Pol reflektiven, pol aktivno praktičen. Članki, ki nimajo sodobne vrednosti in ki nimajo zveze z našim šolskim delom, naj odpadejo. Popolnoma se strinjam z Jožetom Pahorjem, ki nam je rekel, da mora »Popotnik« spet postati intelektualni voditelj slovenskega učiteljstva ne samo v učnem in metodničnem oziru, ampak prav posebno še v njegovi splošni izobrazbi. Naloga »Popotnika« je, da pomaga reformirati našo intelektualistično osnovno šolo v delovno kmečko šolo, v praktično šolo, ki se bo bolje izplačala kot današnji tip.

Ne strinjam pa se z njim, ko smatra, da je v »Tovarišu« potreben prostor za poročila o kulturnem udejstvovanju učiteljstva, kajti tam bi poročila imela le momentano vrednost, in je tudi treba za to delo temeljite in splošne izobrazbe. Kakor smo upeljali smotrenost v organizacijsko in stanovsko delo, tako jo bomo morali upeljati tudi v naše kulturno udejstvovanje, če hočemo, da nam naše delo donaja sadov. Naj je bilo tridesetletno kulturno delo učiteljstva še tako požrtvovalno, vidnih in trajnih uspehov ni rodilo.

Poročila o kulturnem udejstvovanju učiteljstva spadajo v »Popotnika«, v »katerem ne najdemo nobene sledi o delu pijo-nirjev nove reforme«, kakor smo danes slišali. Da se more to izvesti, je seveda treba to, na kar nas opozarja »Popotnikova« urednik s temi besedami:

Osigurati list materialno tako, da se mu obseg poveča, in pa spise honorirati tako, da reflektira list lahko na stalne dobre sotrudnike. Rajnki Cankar je »zastojkarje« prekel — »Popotnikova« urednik goji še to pasmo in je zastojkarjem celo hvaležen, ker mu pomagajo ter časih res odvzemo del bremena z njegovih ram. To pa so le slučajni, vrhna lista pa se mora meriti po stalnem sotrudništvu.

Mladinski tisk.

Nič manj važna zenica v našem očesu kot »Tovariš« in »Popotnik« bi moral biti »Zvonček«. Zanj bi moralo veljati načelo, da je za mladino najboljša — komaj zadostna. Moral bi biti torišče, kjer bi se srečali naši in tuji najboljši mladinski pisatelji. Postaviti bi se moral v službo novim smerem, t. j. novi šoli. Presekati bo moral s preteklostjo in iti s časom. Urejevan bi moral biti tako, da bi se vsak čas lahko sprejel kot šolski časopis ali vzgojna revija mladine. Izključno beletristična vsebina bi

morala služiti vzgoji in ne bi smela biti zgolj slučajna; sestavki iz realnega sveta, pisani v umetniški, beletristični obliki pa služiti kot podkrepilo realni snovi. V posebnem delu naj poleg tega prinaša aktualne novice, ki otroka zanimajo in ki vplivajo nanj vzgojno. Prav je, da otrok v listu, v njemu namenjenem delu, sodeluje, a to sodelovanje bodi prosto, spontano, nešolsko, brez sledeče ocene otrokovih misli, ki spominja na šolsko disciplino, in najvažnejše: to sodelovanje ne sme izgledati kot reklama za list.

Seveda je vse to odvisno od gmotnega stanja lista, oziroma od števila naročnikov. Z dobro organizacijo pa se to kaj lahko izvede. Če se bodo sestavki iz »Zvončeka« uporabljati tu pa tam v šoli kot čtivo, se bo kaj kmalu vzbudilo zanimanje zanj. (Poznam dobrega šolnika, ki zajema snov za skoroda ves pouk v šoli iz političnega dnevnika in ima s tem načinom pouka lepe uspehe). Da se vse to realizira pa je v prvi vrsti potrebno, da se vsi naši člani zavedajo pomena mladinskega lista. In to zavest posplošiti, je naloga »Popotnika«, kakor je naloga »Tovariša« kontrolirati organizacijsko delo članstva v tem oziru. Potrebno bi bilo imenovati odbor par članov, ki naj se z urednikom natančno pogovore o podrobnostih, ki so potrebne, da list usmeri svoje korake po direktivah sprejetih na današnji skupščini in o načinu pridobivanja naročnikov.

Vsak učitelj je več ali manj gotovo čutil vrzel, v katero je pahnjem otrok po dovršeni šolski dobi v vzgojnem in tudi v oziru splošne izobrazbe. Prepuščen sam sebi tava in išče, in to v dobi, ko je njegova duša najbolj dovzeta za zunanje vplive. Niti srednješolski mladini ni ta vrzel povsem prihranjena. Vez, ki vežejo otroka na učitelja so na mah presekane; otrok pade po osemletnem našem vplivu v območje tujih moči, ki navadno ne goje simpatij s šolo. Učiteljstvo bi moralo zastaviti vse svoje sile v to, da bi mladino obdržalo tudi po izvršeni šolski obveznosti pod svojim poštenim vplivom, kajti današnja mladina je jutrišnji narod.

Važno nalogo v tem oziru bi izpolnil strokovno-literaren list za odraslo mladino, kateri bi prinašal dobre sestavke iz vseh mogočih panog pod naslovi, n. pr.: »Leposlovje«, »Naša zemlja« (to bi bili sestavki iz realnih ved), »Naše telo« (članki o zdravju, športu, iger), »Naše delo« itd.

Čul sem pomisleke nekega meščansko-šolskega ravnatelja, da bi meščanskošolski učitelji in srednješolski profesorji ne sprejeli simpatičnih takih publikacij, če bi jih osnovnošolsko učiteljstvo izdajalo. Jaz tega ne verjamem — a če je res — prav! izdajali bomo list za našo kmečko mladino, ki je tega morda še bolj potrebna kot srednješolska in pa tudi zato, ker je naša — in izključno naša. Ne kapriciramo se na uredniško čast — ta je lahko v rokah tudi učitelja — hočemo le nadzorovati pot, po kateri hodi naša mladina predno se prelevi v narod, in hočemo obdržati v svojih rokah vse postavke, ki dvigajo ugled našega stanu, za kateri ugled se moramo dnevno boriti, kajti nobenega stanu ugled ni splošnosti tako na poti kakor naš. (Mislim, da to zaradi tega, ker se polagoma emancipiramo in postajamo od dne do dne faktor, preko katerega v doledni dobi ne bo mogoče iti v nobenih aktualnih vprašanjih).

Književne Maticе.

Potrebna, četudi ne tako pogostega in neprestanega vpliva in važna dovolj, da bi jo bilo treba realizirati, se mi zdi »Mladinska Matica«, o kateri je »Tovariš« že poročal.

Njen delokrog bi bil isti kot drugih »Matic«. Izdajala naj bi vsako leto enkrat razne publikacije, kot n. pr.: 1. »Koledarček« z raznimi statistikami o dinastiji, o letalstvu, šolstvu, razne primerne šale, uganke itd. 2. Beletristično obdelano knjigo realne vsebine. 3. Povest po možnosti izvorno. 4. Prevod iz svetovne literature. Literarna vsebina teh publikacij naj bo zajeta iz naroda, iz vsega kar ima narod lepega, vzgaja naj okus, domačnost, ustvarja naj telesno in duševno zdrave ljudi. Povesti naj imajo zdravo zrno, a naj ne bodo tendenčne. Realna snov bodi literarno obdelana in brez suboparnosti. Tu bi bili na mestu dobri potopisi. Matica imej poleg tega pravico izdajati tudi druge mladinske knjige.

Organizatorični ustroj »Maticе« bodi: Odbor, sestojec iz literarno naobraženih članov, ki so obenem recenzenti. Ta odbor pošilja okrožnice sreskim poverjenikom, ki organizirajo po srezih nabiranje naročnikov in pobirajo članarino. Šele ko je članarina zbrana in je gmotni uspeh zasiguran, izide prva izdaja publikacij. Ta odbor bo moral po svoji sestavi garantirati, da publikacije ne streme širiti kakih posebnih svetovnih naziranj.

Ostanjejo nam še publikacije »Šolske Maticе«. O teh sem že povedal svoje mnenje v svojem delovnem programu in nimam ničesar dodati.

S tem svojim referatom nisem imel le namena dokazati potrebo reorganizacije našega kulturnega programa, ki je doslej taval po poteh brez jasnega cilja, ampak tudi spravit s pota trditve o nekulturnem programu naše stanovske organizacije.

Končujem in podčrtujem Pahorjeve besede:

Kar investiramo energij in kapitala, naj nese dobre obresti, to načelo zasledujemo vedno! Ideje so mrtve, če nimajo živih nosilcev, ideje so seme, ki jim da dejanje obliko in življenje. Vsaka misel se realizira šele tedaj, ko jo nekdo zgrabi in stori vse, da postane meso.

Za vsako naših ustanov je potreben krog ljudi, ki se z ljubeznijo in voljo predajo stvari, pa bomo zgradili mnogokaj, čemur se je odprla pot z gibanjem učiteljstva v zadnjem času. Čujem tožbo, da takih ljudi nimamo dovolj, toda povedati moram, da je še vsako zdravo gibanje v smeri napredka rodilo tudi može, ki so izpeljali, kar je bilo potrebno in nujno.

Priporočamo trdke, ki so oglašene

v Ročnem katalogu
za šolsko leto 1927/28.

Učiteljski pravnik.

—§ Uredba o stanarini državnih uslužbencev, ki imajo stanovanje od države ali samoupravnega telesa (člen 39. uradniškega zakona).¹

Člen 1. Uslužbenec, ki ima stanovanje od države ali samoupravnega telesa, bodisi v državni ali samoupravni zgradbi, bodisi v zgradbi, ki jo je najela država ali samoupravno telo, prejemajo stanarino, predpisano v členih 35., 36., 37. in 38. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, po odredbah te uredbe.

Člen 2. Stanovanje, ki ga ima uslužbenec od države ali samoupravnega telesa (stanovanje v naravi), sme biti tudi njegovo službeno stanovanje, t. j. stanovanje, ki pripada uslužbencu v korist službe same in v katerem mora stanovati po službeni dolžnosti.

Glede vsakega stanovanja v naravi mora določiti pristojni minister, ali je to stanovanje službeno stanovanje ali pa stanovanje, v katerem ni treba, da bi moral uslužbenec stanovati v korist službe, kolikor ne bi bilo to že predpisano drugače.

Člen 3. Uslužbenci, ki imajo stanovanje v naravi, prejemajo, ne glede na to, ali je stanovanje službeno ali ne, samo razliko med stanarino, ki jim pripada po zakonu, in vrednostjo stanovanja, v katerem stanujejo. Če je vrednost stanovanja večja od stanarine, ne prejemajo stanarine, pa tudi ne plačujejo odškodnine za večjo vrednost stanovanja.

Člen 4. Če stanovanje v naravi ni službeno stanovanje, sme dovoliti pristojni minister uslužbencu iz veljavnih razlogov, da stanuje izven tega stanovanja. Če provzročita uslužbenec v stanovanju, ki ni njegovo službeno, nered in nemir, in sicer bodisi sam, bodisi kdo iz njegovega hišnega gospodarstva, mu sme prav tako minister odvzeti stanovanje. V obeh teh primerih pripada uslužbencu zakonska stanarina, če more država kako drugače ukoriščati dotično stanovanje.

Člen 5. Vrednost stanovanja se ugotavlja po legi hiše in stanovanja, po številu, velikosti, kakovosti in udobnosti prostorov (sob, jedilne šrambe itd.), po eventualnih drugih prejemkih (voda, kurjava, razsvetljava, kopalnica itd.) in po površini, kakovosti in kulturi zemljišča, ki pripada k stanovanju, in sicer po najemni, ki se plačuje ali bi se morala plačevati glede na krajevne razmere.

Člen 6. Vrednost stanovanja se ugotavlja na podstavi skupnega mnenja, ki ga oddata starejšina urada, pri katerem dotični uslužbenec služuje, in finančni uradnik, ki ga odredi pristojno finančno oblastvo.

Če se omenjena organa ne zedinita, je treba postopati na podstavi mnenja, ki ga odda oblastvo gradbeno oblastvo.

Odločbo o ugotovitvi vrednosti stanovanja izda pristojni minister ali njegov pooblaščen organ. Ta odločba je izvršna.

Člen 7. Vrednost stanovanja v naravi se ugotavlja vsako peto leto; vendar pa se sme v poednih primerih, po izkazani potrebi, ugotoviti tudi izven tega roka.

Člen 8. Razmerje med državo (samoupravnim telesom) in državnim uslužbencem, ki uživa stanovanje v naravi, ni najemniško.

Člen 9. Vrednost vseh stanovanj v naravi državnih uslužbencev, ki imajo pravico do stanarine po zakonu o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih, se mora ugotoviti po odredbah te uredbe najkasneje v enem mesecu od dne, ko stopi ta uredba v veljavo.

Člen 10. Ta uredba, izdana na podstavi pooblastitve v členu 251. zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 31. julija 1923., ima glede na odredbo člena 94. ustave moč zakona ter stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi v »Službenih Novinah«.

V Beogradu, dne 8. junija 1927.; št. 36.360.

Minister pravde:

Minister pravde: dr. M. Srškić s. r.

Ministrski svet je v seji z dne 6. junija 1927. usvojil gorenji predlog gospodarni ministra pravde in odobruje, da se proglasi kot uredba ministra pravde.

Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle: Velja Vukičević s. r.

(Podpisi ostalih ministrov.)

¹ »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca« z dne 17. junija 1927.; št. 133/XXXIX. Uradni list št. 67. I. 1927.

— § Kronska upokojenci, vdove in sirote. Ministrstvo financ je izdalo pod D. R. br. 88.808 od 11. julija 1927 uredbo o prevedbi kronske upokojencev upokojenk na dinarske pokojnine. Ta uredba, ki stopi v veljavo s 1. avgustom 1927 (čl. 9.), je objavljena v celoti v »Uradnem listu« od 30. julija 1927. Glasom čl. 2. te uredbe je najprej formalno prevesti kronske upokojence na dinarske plače, enako kakor so bili prevedeni aktivni državni uslužbenci njihove kategorije po odredbah in zakonih, ki so veljali predno je stopil v veljavo uradniški zakon z dne 31. julija 1923. — Po formalni prevedbi na dinarske plače, se ima ponovno regulirati pokojnina po predpisih čl. 6. in 7. zakona od 14. marca 1922 o prevedbi na dinarske plače državnih uslužbencev izven Srbije in Črne gore (čl. 4.). Za regularizacijo v d o v n i n e in sirotine je podlaga prevedba pokojnega soproga ali roditelja na dinarsko plačo v smislu čl. 2. te uredbe (čl. 5.). — Regularizane pokojnine bodo v vsakem slučaju višje od sedanjih, kar povdarjamo, z ozirom na razširjene govorce, da se s prevedbo znižajo pokojnine, v d o v n i n e in sirotine. K temu primer: učitelj N. N. je bil upokojen leta 1908, s 40 službenimi leti. Po uredbi št. 361. iz leta 1919, mu je bila zvišana pokojnina s 1. januarjem 1919 na 5100 K. Po novi uredbi se prevede na dinarsko plačo po čl. 33. zakona o narodnih šolah z dne 23. julija 1919, ki znaša letnih 5000 Din. Ker je bil upokojen s polno službeno dobo, mu pripada po tej uredbi od 1. avgusta 1927 dalje pokojnina letnih 5000 Din in v vsakem slučaju dosedanja draginjska doklada. V d o v n i n a. Vdova po učitelju, ki je umrl leta 1909, z isto službeno dobo kot v gornjem slučaju, je doslej uživala vdovnino letnih 1400 K. Po novi uredbi ji pritiče v smislu čl. 5. (po čl. 51. hrv. zakona) 50%... soprogovne pokojnine, t. j. 2500 Din in dosedanja draginjska doklada. — Ker bodo potrebni za prevedbo dokumenti, ki dokazujejo službeno dobo, svetujemo, naj si vsi prizadeti pripravijo te, da bodo zamogli takoj zadostiti nalogo ministrstva ali oblasti, ki bo izvedla prevedbo in obenem regulacijo pokojnine. Upamo, da se bo postopalo pri prevedbi in odmerjanju novih pokojnin po načinu, ki je sedaj uveden za odmero osebne in rodbinske pokojnine, t. j. na podlagi originalnih dokumentov, ki se po ugotovitvi vrnejo takoj stranki.

— Ustavitev preiskave proti Möderndorferju. Okrajno sodišče je obvestilo tov. Möderndorferja, da je uvedena preiskava proti njemu ustavljena.

— Ročni katalog za šolsko leto 1927./28. z vsemi najnovejšimi podatki je izšel v Učiteljski tiskarni in stane 16 Din. Naročite si ga takoj — ker je možno, da zaradi velikega povpraševanja po njem tudi letos poide zaloga.

— Pomožni učitelji, ki so bili radi nezadostne kvalifikacije prvotno uvrščeni v III. kategorijo, a so pozneje izpolnili predpise za stalnega učitelja II. kategorije, se prevedejo iz III. v II. kategorijo po odredbah čl. 64. in 65. uradnega zakona, a naknadno se jim mora računati vsa dotadnja državna služba in to za povšiče osnovne in položajne plače.

— Na osnovni šoli v Leskovcu, srez Krško, se razpisujeta v stalno nameščenje služba šolskega upravitelja in 1 služba za učiteljico. Prošnje je vložiti pri pristojnem šolskem upravitelju najkasneje do 10. avgusta 1927. (Podrobneje v »Urad. listu«.)

— Poučevanje učiteljsva na obrtno-nadaljevalnih šolah. Učiteljsko društvo v Vavrždinu je imelo svoje zborovanje 2. junija 1927 ter je sklenilo v svoji resoluciji, da naj se ukine odlok prosvetnega ministrstva z dne 15. marca 1927, br. 16.345 ter prepusti osnovnošolskemu učiteljsstvu še nadaljno poučevanje na obrtno-nadaljevalnih šolah.

— Razpis sprejema v Viš. ped. šolo v Zagrebu je objavljen v »Narodni Prosveti« št. 57. z dne 28. julija 1927 in vsebuje pojasnila o prošnji in prilogah, navaja vse grupe predmetov, ter konča s čl. 137. fin. zakona, da dobi za študij na viš. ped. šoli učiteljsvo dopust brez pravice na plačo.

— Šolska reforma in mlajši. (Dopis iz vrst najmlajšega naraščaja.) Pionirje šolske reforme vzpodbuja in kliče Br. R. v lepem članku »Eno leto delovne šole« (Učit. Tov. 28. julija 1927), kjer opisuje posrečen poizkus delovnega pouka v Studencih. Me ne mladega, neizkušena učitelja je ta podlistek tako navdušil, da čutim potrebo napisati nekaj besed. Komaj sem »zlezal« z učiteljsca, že sem frapiran nad vso duševno revščino, s katero so me kot »zrelega z odliko« poslali v svet. Ne nameravam delati očitkov gg. profesorjem, ki so nas sicer — in bona fide — »krmili« z vsem mogočim »znanjem«, kriv je pač sistem, ki spričo predpisanih učnih načrtov ni dovolil, da bi se seznanili s problemi šolstva, ki tangirajo dandanes ves svet. Tovariši in tovarišice, roko na srce in odkrito priznamo, da se nam je godilo tako in žal se godi še danes! Kdo nam je kedaj namignil, da bi spoznavali prilike širokih plasti našega naroda, kdo nam je tolmačil potrebe našega podeželskega, industrijskega in mestnega prebivalstva, kdo nas je kedaj uvajal v socialne probleme? Žalostno je dejstvo, da nas je učiteljske pustilo socialno neobrazovane, za izvenskološko delo na kulturnem in gospodarskem polju — nesposobne! Škoda je besed, ki bi primerno ožigosale ta nedostatek, letošnja velikonočna anketa v Mariboru je zavzela svoje stališče, žal, posmagalo ne bo najbrž nič, mi smo žrtve in za nami jih pride še več... Ravno tako je glede dela v šoli. »Pitali« so nas z verbaliz-

mom logike in psihologije, z narekovanjem (!) pedagoških činjenic, o šolski reformi v današnjem smislu nismo slišali ničesar. Dobro sem podkovan v 5 formalnih stopnjah Herbartijancev in dobro smo se naučili delati učne slike po teh šablona, o modernih principih »delovne šole« smo ostali neinformirani. O »praktični smeri« šole nisem slišal besedice! Žalostno je dejstvo, da nam niso vcepili niti veselja do izpopolnjevanja in do nadaljnje izobrazbe, ostali smo tuji v svetu šolske reforme in ostali bomo tuji, dokler nas ne najde usmiljeni Samaritan... Srce poskakuje človeku, ko čita danes v stanovskih glasilih vse drugačne misli o samoizobrazbi, o reformah in delovnih programih, kot smo jih bili vajeni slišati prej. — Pozdravljeni boritelji novih idej, sprejmite tudi nas najmlajše, tudi mi hočemo biti pionirji na novi poti! Tovariši in tovarišice, prelomimo s preteklostjo, proč z okostenelostjo in starokopitnostjo, vsi v boj za nove ideje pod praporom naše organizacije! Od 25.—30. avgusta pohitimo v Ljubljano, da se orientiramo v novo smer! Pedagoško centralo v Mariboru pa prosimo, da organizira v jeseni še poseben praktičen tečaj »delovne šole« v Mariboru, kjer nas naj starejši preizkušeni tovariši seznanijo z modernim »delovno šolo« in njeno literaturo. Zgoraj omenjeni članek o Vrančevem razredu v Studencih navdušuje tudi nas druge, ki nismo v mariborskem okraju in vendar bi se tudi mi radi vsestransko oborožili za preokret v novo smer!

Eden najmlajših.

—g Članom Učit. Samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za 147.—149. smrtni slučaj za znesek 16 Din, zakonski pari 31 Din. Umrli so člani: 147. Josip Vesjak, Sv. Urban, 148. Magdalena Erker, Stara cerkev in 149. Hinko Paternost, Mengeš. Društvena uprava prosa, da nakažete takoj te zneske, zlasti zamudniki, ki dolgujejo blagajni lepe tisočake. Prosimo!

— Zaključek rokotvornega tečaja P. R. K. Učiteljski tečaj, ki ga je organiziral Podmladek Rdečega križa, se zaključi v soboto 6. avgusta. Tečaj, ki ga obiskuje 60 tovarišev in tovarišic iz obeh slovenskih oblasti, se je začel 11. julija. Udeleženci so porazdeljeni v 3 glavne stroke: Kartonažo, plestarstvo in mizarstvo. Razven tega so prisostvovali še posebnim skupinam: intarzija, gnetenje, modeliranje, barvanje na svilo, slikanje na steklo itd. Ob zaključku, t. j. v soboto 6. t. m. popoldne od 14. ure do 17. ure priredijo tečajniki razstavo vseh predmetov, ki so jih v tečaju sami izdelali. Razstava se vrši v obrtni šoli, glavni vhod, pritičje, desno. Vabljeni vsi! Vstop prost. Da je tečaj dobro uspel, se bodo prepričali obiskovalci sami. Glavna zasluga za uspeh pa gre g. ravnatelju Novaku, ki je bil duševni vodja tečaja ter je poučeval kartonažo in vse specialne skupine. Vodja mizarškega oddelka je bil g. Mrcina, pletarskega pa g. Uršič.

Visoko starost dosežete le, če se od poveste nepotrebnim strupom. Opustite redno uživanje prave kave in pijte vsak dan ZIKO! Dobi se povsod v rdečih zavrtkih.

— DRUŽBA SV. CIRILA IN MELODIA. **TODA je edina družba, ki podpira šolstvo in obmejno učiteljsvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poskusili obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da Vam pomore!**

Društvena zborovanja UJU.

Poročila:

+ ZBOROVANJE UCITELJSKEGA DRUŠTVA ZA KOZJANSKI OKRAJ se je vršilo dne 6. aprila 1927 v Kozjem.

Pred otvoritvijo občnega zbora povdarja tov. predsednik, da je doživelo naše društvo ta dan redko slavje — odlikovanje našega veterana, bivšega društvenega predsednika in 34-letnega člana tov. Franca Šetincea.

Zapisnik zadnjega zborovanja, ki se je vršilo dne 16. oktobra v Kozjem, se prečita in odobri.

Prečitajo se dopisi ter napravijo sklepi, ki se odpošljejo na merodajna mesta.

Tov. tajnica poda sledeče letno poročilo: V minulem letu je štelo naše društvo 33 rednih članov in 3 častne člane. Med letom je izstopilo odnosno se je preselilo 11 članov, vstopila pa sta 2. Društvo je imelo 3 zborovanja in 2 predavanja. Zastopano je bilo na pokrajinski skupščini v Celju.

Blagajna izkazuje 4818 Din 67 p. prejemkov, 3918 Din 20 p. izdatkov in 900 Din 47 p. prebitka. Račune sta pregledala tov. Hernaus in Podlesnikova. Za vestno vodstvo blagajne prejme tov. blagajničarka prisrčno zahvalo.

Volitve v novi odbor so se vršile po listkih. Odbor se konstituira sledeče: Potočnik Ante predsednik, Hernaus Josip podpredsednik, Stadler Milka tajnica, Rauter Slava blagajničarka, Čok Albert, Podlesnik Franja in Slavec Ivan odborniki.

+ OKRAJNO UCITELJSKO DRUŠTVO ZA LJUBLJANSKO OKOLICO je zborovalo v sredo, dne 25. maja 1927 ob 8. uri v dvorani Kino-Dvor v Ljubljani.

Po pozdravu predsednika je pričelo predavanje »Razvoj in pomen alpinizma«. Dr. H. Tuma nam je s pomočjo skiopističnih slik pričaral pred naše oči divni planinski svet, s prekrasnimi planinskimi cvetkami. Žel je občudovanje vseh navzočih in tov. predsednik se mu je zahvalil za izreden užitek, ki ga je nudil članstvu s svojim predavanjem.

Nato je poročal član stanov. pol. odseka tov. Tavčar »Naš delovni program«. O isti temi je referiral nadalje tov. Leopoldina Kosova ter je v svojem referatu povdarjala samoizobrazbo učiteljsva potom socialnih tečajev, ki naj izobrazijo učitelja za delo med narodom. Stavila je zadevne predloge.

Uredba o učiteljskih disciplinskih sodiščih, poroču tov. V. Zehrer. Z ostrimi besedami je kritikoval to uredbo in stavil zadevne predloge.

Nato je podal poročilo o občnem zboru Učiteljske tiskarne tov. Urbančič. Poročilo ni bilo razveseljivo. V debati so vsi priporočili, da pristopajmo kot zadržniki.

Čitanje dopisov. Tov. predsednik je prečital dopis od spravnega odbora v Mariboru. Omenjal je, da je naše društvo že o tem zavzelo stališče s predlogom stavljenim na zborovanju 20. novembra 1926 in ostajamo neomajno pri tem sklepu.

+ Logoško učiteljsko društvo je zborovalo dne 11. junija 1927 v Dol. Logatcu. Navzočih je bilo 50 članov in članic.

Tovariš predsednik otvori zborovanje, se zahvali za obilno udeležbo in pozdravlja posebno prvič navzoče člane. Predno preide na dnevni red, poda nekatera pojasnila z ozirom na društveno okrožnico in vzroke za nezadovoljstvo članov pri prispevkih.

Tajniško poročilo je obsegalo delovne društvenega odbora od zadnjega zborovanja. Tov. blagajničarka je ugotovila društvene prejeme in izdatke.

Poročilo o delovanju krožkov je podal na kratko tovariš Dolgan. Omenil je, da se je vršilo že več krožkovih sestankov, na katerih so se obravnavala gospodarska, socialna in pedagoška vprašanja. Zaključil je z željo, da naj se učiteljsvo z vso vneto udeležuje krožkovih sestankov.

Član ožjega sosveta tov. Ribičič je poročal o delovanju poverjenišva.

Tov. Dolgan je predaval o kulturnem poslanstvu učiteljsva.

Sprejeti so bili zadevni predlogi, ki so bili poslani na merodajna mesta.

+ UCITELJSKO DRUŠTVO UJU ZA ŠMARSKO-ROGASKI OKRAJ je zborovalo dne 13. junija 1927 v Rogatcu. Udeležba je bila prav dobra.

Ob otvoritvi zborovanja je pozdravil tov. predsednik posebej tov. Gaberščka iz Šmarja in Kincija iz Slivnice ter nadzornika Fr. Skulja iz Ljubljane.

Prečitan je bil zadnji zapisnik ter odobren.

Dopisi. 1. Vabilo Pedag.-didakt. krožka v Mariboru na pristop. Članstvo sklene korporativen pristop. 2. Vabilo Pedag.-didakt. krožka v Mariboru na počitniški izobraževalni tečaj. Priglasijo se za udeležbo 3 člani. 3. Okrožnica Učit. tiskarne se vzame na znanje. 4. Okrožnica pov. UJU glede volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino. Pokrajinske skupščine se udeleži kot delegat tov. Kincelj, kot njegova namestnica tov. Zidar Venera. 5. Izvrši se nasvet poverjenišva UJU glede protestov zoper nekatere določbe novega fin. zakona za leto 1927./28. ter razpis min. prosvete od 26. marca 1927.

Predlogi za pokrajinsko skupščino. Sprejeti so bili predlogi za pokrajinsko skupščino, ki so se dostavili poverjeništvu.

Predlogi »Spravnega odbora« (tovariš Knaflič in somišljeniki) se enoglasno odklonijo ter se izreče poverjeništvu UJU ter uredništvu »Učit. Tovariša« popolno zaupanje za dosedanje delo.

Predavanja. O temi »Narodno-obrambno delo C. M. družbe in naše šolstvo«, je poročal družbin tajnik nadzornik Fr. Skulj. Članstvo je z veliko pozornostjo sledilo predavanju ter enoglasno obljubilo agitacijo za družbo in plačevanje letne članarine 5 Din. Predavanje tov. Al. Puclja o »Sadjarstvu« se zaradi prekratkega časa odloži na prihodnje zborovanje, ki se bo vršilo dne 17. septembra t. l. v Rogatcu.

+ MOKRONOŠKI KROŽEK UCITELJSKEGA DRUŠTVA ZA KRŠKO je zboroval dne 25. maja t. l. na osnovni šoli v Mokronogu. Zborovanje, ki ga je v polnem številu posetilo članstvo, tov. predsednik Janko Vanič in upokojeni ravnatelj A. Lunaček, je otvoril tov. podpredsednik P. Herbst, izražajoč dobrodošlico obema gostoma, posebno pa še vsem na novo vstopivšim tovarišicam in tovarišicam, ki so z veseljem segli v bratsko jim ponudeno roko. Po izrečni čestitki vsem, ki so položili usposobljenostni izpit — tovarišici Rojc-Bercetovi pa k sprejemu v zakonski stan — in spominjajoč se tragične smrti tov. Joška Špenka, se preide na dnevni red.

Skrbno sestavljenemu referatu tov. A. Zupančiča »O tuberkulozi«, ki nam je pustil jasen pojem o tej najnevarnejši in zavratni bolezni in za katerega je tov. predavatelj upravičeno žel priznanje, je sledilo poročilo tov. predsednika J. Vaniča o seji širjega sosveta, ki se je vršila dne 2. februarja t. l. Iz poročila si je lahko vsak ustvaril pravo sliko gospodarskega stanja in poslovanja nekaterih funkcionarjev bivšega poverjenišva, ki je rodilo v naših srcih enodušno obsodbo. Po tolmačenju nekaterih važnih došlih spisov se enoglasno sprejmejo resolucije, ki se dostavijo poverjeništvu.

H koncu zborovanja izreka tov. predsednik Vanič upokojenemu ravnatelju tov. A. Lunačku iskreno zahvalo za uspešno in poštovno delovanje in prid organizacije vsega učiteljsva in našega kmetskega naroda ter mu izroči diplomsko častnega članstva tukajšnjega učiteljskega društva. Po zahvali ravnatelja, iz katere je sijala le neskončna skromnost v delu osivelega tovariša in rešitvi še nekaterih organizatoričnih vprašanj, se zaključi dobro uspešno zborovanje. — P.

+ Učiteljsko društvo za okraj Slovenjgradec je imelo zborovanje dne 11. VI. 1927. v Mežici. Navzočih od 34 članov 20.

Radi pčlega časa se preloži čitanje zadnjega zapisnika na prihodnje zborovanje.

Prečitajo se došli dopisi. Važnejši tozadeven sklep omenjen: »Počitniškega izobraževalnega tečaja za učiteljsvo« se udeleži tov. Josip Križman.

Nato se sestavijo sklepi, oziroma resolucije za pokrajinsko skupščino.

Po omenjenem zborovanju se je vršilo skupno zborovanje učiteljsva za okraje Marenberg, Mežiško dolino in Slovenjgradec, ki pa je objavljeno na drugem mestu. Radi tega se je moral dnevni red po prej imenovanem zborovanju nekoliko skrócićti.

+ SLOVENJEBISTRISKO UCITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 11. junija v Rogški Slatini. Napravili smo izlet, katerega se pa žal mnogo tovarišev(ic) ni udeležilo. Pretresavali smo razne dopise ter z ogorčenjem protestirali proti zvišanju službene dobe od 32 na 35 let.

Pretresla se je nova uredba glede krajnih šolskih odborov in so se povdarjale dobre oziroma slabe strani iste.

Nato nam je predaval tov. Verk, šol. upravitelj pri Sv. Križu tik Slatine o nastanku in napredovanju Rog. Slatine. Vdih nas je v duhu od Ilirov do Kelto, mimo Rimljanov in Starih Slovanov do one dobe, ko se je lečil s to zavrnilno vodo Nikolaj Zrinski ter je postala znana tudi širši javnosti. Pripovedoval nam je tudi zanimivosti našega slovenskega Kleka — o Donački gori ter o predvojnem delovanju Nemcev v Rog. Slatini. Z vso silo so se vrgli baš na ta kraj, tako da je šel leta 1910, le dva Slovenca. Za jako zanimivo predavanje se mu je tov. predsednik zahvalil. Po zborovanju pa smo šli v kino, kjer je tov. Sijanec iz Maribora predaval o delu »Jadranske Straže« ter nam v petdelnem filmu pokazal krasote naše Dalmacije — našega Jadrana. — P.

+ UCITELJSKO DRUŠTVO ZA SVEŠTOLNARSKI OKRAJ je zborovalo v soboto, dne 21. maja 1927 pri Sv. Ani v Slovenskih goricah. Od 48 vpisanih članov 30 navzočih.

Po prečitaju in odobritvi zapisnika govori predsednik o Ciril-Methodovih podružnicah, katere so v naših krajih skoraj izumrle. Treba bo iste zopet oživiti, zato apelira na učiteljsvo, da jih poživijo tam, kjer so že ustanovljene, v krajih, kjer jih pa ni, se pa naj ustanove.

Ker nam je finančni zakon zopet poslabšal gmojni položaj učiteljsva, se enoglasno protestira: 1. proti uvedbi 35 služb. let; 2. proti 15% odtgljajem pri 32 služb. letih; 3. zahteva se izenačenje službenih prejemkov poročenih učiteljic z neporočenimi. — Enako delo, enako plačilo. 4. Zahteva se, da se ženska deca ne izključuje iz penzijskega fonda.

Dalje se prečita dopis glede revizije, katerega že večina pozna po poročilu delegata Goleža.

Tov. Joško Lorenčič nam je pokazal pri praktičnem telovadnem nastopu na prostem telovadišču in v šolski sobi z otroci, kako se telovadi na prostem brez telovadnice. Videl je vsakdo vpliv te telovadbe na posamezne mišice otroškega telesa, posebno pa hrbenice. Mnogi še slične telovadbe niso videli, dasiravno je tako preprosta, a zato tembolj važna. — Predavatelj je žel priznanje z burnim odobravanjem.

+ PTUJSKO UCITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 14. maja v Ptuj. Navzočih je bilo 69 članov.

Po otvoritvi zborovanja se spominja tov. predsednik umrlega tov. Lovreca, ki je bil 30 let član društva. Navzoči počaste spomin rajnega s tem, da vstanejo.

Resolucija. V sled odloka ministrstva prosvete se je premestil sedež sreskega šolskega referenta iz Ptuja v Ljutomer. Učiteljsvo je sprejelo resolucijo, s katero protestira proti tej odločitvi ministrstva, ki kaže nepoznanje razmer.

Poročilo o seji ožjega sosveta. Tov. Musek je podal izčrpno poročilo o seji ožjega sosveta. Mestoma je izzvalo debato. Med drugim se je tudi povdarjalo, da se ne nasprotuje vrnitvi izstopivših članov, izrekla se je želja, da se tovariši in tovarišice vrnejo v društvo, in sicer kot lojalna opozicija.

Poročilo se je vzelo na znanje. Predavanje. Tov. mešč. učitelj Janko Periot je nato predaval o temi: »Risanje v osnovni šoli«. Bil je to prijateljski pogovor med predavateljem in navzočimi. Kljub temu, da se je ta tema že obravnavala pri zborovanjih, je vendar dobilo učiteljsvo od predavatelja marsikak migljaj, ki ga bo pri pouku s pridom uporabilo. Videli smo mnogo lepih risb ter prelistali lepo število metodičnih knjig, ki jih je tov. predavatelj prinesel seboj.

+ Zborovanje radovljiškega učiteljskega društva UJU skupno s kranjskim se je vršilo dne 9. maja 1927 na Jesenicah v telovadnici osnovne šole. Navzočih je bilo 55 članov iz kranjskega društva in 60 članov radovljiškega društva.

Po predhodnem pojasnilu tovariša Lesona Pibrovca o delovnem pouku je prešel predavatelj na dejanski pouk z učenci svojega razreda. Obravnaval je v glavnih obrisih s predmeti: Učni jezik (Gregorčičeva slavnost), v zvezi s petjem in predavanjem njegovih pesmi ter njegovega življenjepisa, računstvo, zemljepis in prirodopis.

Nato nam je podal tovariš Lapajne svoje poročilo in pojasnilo o volitvah v disciplinsko sodišče in o izpremembi § 2. pravil UJU ter o zadevi občnega zbora Učiteljske tiskarne. Slednjic je še pozval učiteljsvo naj se udeleži o priliki zborovanja učiteljic v Ljubljani še koncerta in prid Učiteljskega konvikta.

Na predlog tovariša Slaparja se pošlje izjava poverjeništvu UJU Ljubljana, v kateri se izraža sedanjemu odboru poverjenišva UJU zahvalo za delo, ki ga je izvršil in ga še vrši v korist učiteljsva.